

Libris VICTOR HUGO

Respect pentru oameni și cărți

GAVROCHE și COSETTE

POSEIDON

Respect pentru oameni și cărti

Cuprins

GAVROCHE

COPIII PARISULUI ~ 7
MICUL GAVROCHE ~ 11
GAVROCHE OCROTEŞTE DOI COPILAŞI ~ 14
ELEFANTUL ~ 21
GAVROCHE PORNEŞTE LA LUPTĂ ~ 34
GAVROCHE, LA RIDICAREA BARICADELOR ~ 43
NOAPTEA PE BARICADĂ ~ 49
ASALTUL BARICADEI ~ 64
MICUL EROU ~ 69

COSETTE

MAMA THÉNARDIER ~ 77
CIOCÂRLIA ~ 87
PĂPUŞA DIN VITRINĂ ~ 92
AJUNUL CRĂCIUNULUI ~ 103
DOI OAMENI SINGURATICI DEVENIRĂ
FIECARE BUCURIA CELUILALT ~ 139

Copiii Parisului

O dinioară, cu mai bine de o sută de ani în urmă, Parisul era tot atât de plin de copii vagabonzi, ca pădurea de păsărele. Păsărele se cheamă vrăbii, iar copiii, strengari.

Acești băiețandri, în vîrstă de șapte până la doi-sprezece ani, trăiau de obicei în grupuri. Părinții lor, istoviți de sărăcie și munci grele, nu puteau și, uneori, nici nu voiau să le poarte de grijă. Dar strengarii nu-și pierdeau curajul. Erau zile când nu mâncau mai nimic, dar nu era seară să nu se furișeze, dacă aveau poftă, la teatru. Uneori nu aveau cu ce să se îmbrace, nici ce să-și pună în picioare, și nici unde să se adăpostească măcar. Zile întregi hoinăreau pe străzile orașului și înnoptau pe unde se nimerea. De la tații lor sau frații mai mari aveau câte un pantalon vechi și jerpelit, care li se târa pe pământ. Pe cap purtau câte o pălărie învechită de vreme multă, cine știe a cui, care le aluneca strengărește pe nas.

Ca să fii primit printre micii vagabonzi parizieni trebuie să ai merite însemnate. De pildă, unul dintre ei se bucura de o deosebită cinste pentru că văzuse cu puțin timp în urmă un om căzând de pe

turnul cel mai înalt al unei biserici, un altul, fiindcă fusese de față când se răsturnase chiar în față lui o diligență, al treilea, deoarece cunoștea un soldat care fusese cât p-aci să scoată cu baioneta ochiul unui domn cu vază al urbei.

Prețuiau mult pumnii zdraveni. Ștrengarului îi plăcea să-și dea ifose: „*Uită-te, numai, cât îs de voinic!*” Acel căruia i se întâmpla să se taie „*până la os*” era socotit erou. Îi invidiau grozav pe stângaci, iar șașii aveau mare trecere.

Ștrengarii se încăierau necontentit cu vardăștii¹ care organizau noaptea razii pentru prinderea mici-

¹ vardist – gardian, sergent.

lor vagabonzi. Iată de ce fiecare ștrengar știa cum arată la față și cum se numesc toți vardăștii. El știa pe de rost obiceiurile lor și găsise pentru fiecare câte o poreclă: „*Ăla e Trădătorul, ăla e Afurisitul, ăstălalt e Namila și ălălalt e Caraghiosul; ăsta-și închipuie că Pont Neuf² e numai al lui și nu lasă «lumea» să se plimbe pe marginea podului, dincolo de parapet, iar ăstuialalt îi place «să tragă oamenii de urechi»...*”

² Pont Neuf, *Podul Nou* în franceză – este cel mai vechi dar și cel mai cunoscut pod din Paris. Regele Henric al III-lea a hotărât în 1578 să ridice un nou pod și abia în 1607 podul a fost inaugurat oficial de către Henric al IV-lea care a și botezat podul, Pont Neuf.

Ştrengarul parizian era uneori cuviincios, alteori, însă, era nespus de obraznic. Avea dinți stricați, pentru că mâncă puțin și prost, dar avea ochi frumoși și limpezi, pentru că era deștept.

Micul Gavroche

Pe străzile Parisului de atunci, și mai adesea pe Boulevard du Temple, puteai întâlni un băiat de vreo unsprezece-doisprezece ani, care era adevărată întruchipare a ștrengarului din acele vremuri. Purta pantaloni lunghi, bărbătești, și o bluză femeiască. De multe ori, nici pantalonii nu-i avea de la taică-său și nici bluza de la maică-sa. Niște oameni străini îl îmbrăcaseră, de milă, în aceste zdrențe. Totuși, băiatul avea și tată, și mamă. Taică-său, însă, nu-i purta de grijă, iar maică-sa nu-l mai iubea; astfel, pe drept cuvânt, putea fi socotit orfan.

Se simțea în largul lui numai pe stradă. Era un băiat palid și bolnăvicios, dar isteț, îndemânic, zglobiu și tare glumeț.

Nu stătea niciodată într-un loc. Tot timpul hoiașarea pe străzi cântând, scormonea prin canalele de scurgere, șterpelea pe ici, pe colo, cu haz și îndemânare, aşa cum fac pisicile sau vrăbiile, râdea când i se spunea ștrengar și se mânia când i se spunea haimana.

N-avea nici casă, nici masă, nici pe cineva care să-l iubească și să-l mângâie, dar lui nu-i păsa, se

obișnuise cu viața asta. Și cu toate că era atât de părăsit, uneori îi trecea prin minte: „*Ia să mă duc să văd pe mama!*“ Pleca atunci din locurile cunoscute, cu piețe și bulevarde zgomotoase, cobora pe chei, trecea podurile și, în cele din urmă, ajungea în mahalalele oamenilor nevoiași ale Parisului.

Acolo, într-o cocioabă dărăpănată, trăia familia acestui băiat zglobiu. Găsea aici numai amărăciune, săracie cruntă, mizerie și, ceea ce era mai trist, nici măcar un zâmbet de bun sosit. Vatra era rece și reci erau și inimile semenilor lui.

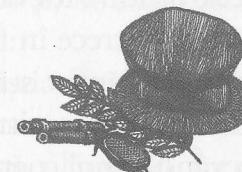
Când intra, îl întrebau: „*De unde vii?*“. „*De pe stradă!*“ răspundea el.

Când pleca, îl întrebau: „*Unde te duci?*“. „*Pe stradă*“, răspundea el.

Iar maică-sa, cu răceală în glas, îi striga din urmă: „*Și ce-mi cauți pe aici?*“.

Copilul trăia lipsit de dragoste, de afecțiune și de îngrijire, ca ierburile gălbejite care cresc prin pivnițe. Nu suferea, însă, din această pricina și nu înninuia pe nimeni. De-alținteri, nici nu știa cum ar trebui să fie cu adevărat un tată și o mamă. Nu cunoscuse căldura ocrotitoare a părinților, și nici iubirea de frate sau soră.

Acolo, în stradă, adică pe Boulevard du Temple, acest strengar fusesese poreclit Gavroche.³

³ Se pronunță Gavroș.

Gavroche ocroște doi copilași

La Paris se ivesc adesea, în mijlocul primăverii, zile friguroase, când ai putea crede că s-a întors iarna.

Într-o asemenea seară rece de aprilie, Gavroche, zgribulindu-se de frig în zdrențele lui căpătate, stătea pe o stradă plină de lume, în fața unei vitrine de frizerie, luminată din belșug. Cu gâtul înfășurat într-un șal șterpelit cine știe de unde, părea că privește cu o curiozitate plină de admirare un manechin de ceară – un cap de femeie pieptănat cu șusină și împodobit cu flori – care se rotea în vitrină, zâmbind trecătorilor. Adevărul era, însă, că Gavroche observa ce se petrece în frizerie, pândind momentul în care s-ar fi putut strecura înăuntru, pentru a șterpeli din frumoasa vitrină o bucată de săpun, pe care s-o vândă apoi, pentru câțiva golani, unui bărbier de la mahala. Mai întotdeauna reușea să prânzească numai datorită acestui mijloc.

Ştrengarul nostru era foarte îndemânatic în asemenea isprăvi, pe care le numea „*a-i bărbieri pe bărbieri!*“.

Tot admirând manechinul de ceară, el mormăia printre dinți privind bucata de săpun:

— De marți... nu, nu aşa, nu de marți!... Ba, poate de marți!... Da, da, sigur, de marți!...

Se străduia să-și aducă aminte când mâncase pentru ultima oară. Își dădu seama că aceasta se întâmplase cu trei zile în urmă.

În prăvălia caldă și luminată, frizerul bărbiera pe clientul care venea la rând și, din vreme în vreme, arunca câte o privire piezișă dușmanului, adică ștrengarului rebeget de frig, dar obraznic, care stătea la geam cu mâinile în buzunare și, desigur, punea ceva la cale.

Dar iată că Gavroche văzu doi copii mai mici decât el, unul de vreo șapte ani, celălalt de cinci, destul de bine îmbrăcați, care intraseră în prăvălie. Era greu să înțelegi ce spuneau, deoarece vorbeau amândoi deodată. Cel mai mic plângea întruna, iar celui mai mare îi clănțneau dinții de frig. Bărbierul se întoarse furios și, fără să-i asculte, îi dădu afară, strigând după ei:

— Intră și ăștia fără niciun rost, numai aşa, să răcească odăile oamenilor!

Copiii plecară, plângând. Între timp, cerul se înnorase și începuse să plouă mărunt.

Gavroche se repezi după copii:

— De ce plângeti, broscilor?

— N-avem unde să dormim la noapte – răspunse cel mai mare.

— Pagubă în ciuperci! Face să plângi pentru asemenea fleacuri? Uite, prostuții!

Și, ocrotitor, cu voce mânăgăietoare, el adaugă:

— Veniți cu mine, picilor!

— Venim, domnule — răspunse cel mai mare.

Contenindu-și plânsul, copiii îl urmară cu încredere pe Gavroche. Depărtându-se, Gavroche nu se putu stăpâni să nu arunce o privire furioasă bărbierului:

— Fiară nemiloasă! mormăi el. Viperă, nu alta! Ascultă, bărbierule, am să chem un lăcătuș și am să-l pun să-ți atârne o tinichea de coadă.

Din pricina bărbierului căpătase acum gust de harță. Sărind peste o băltoacă, zări o bătrână cu o mătură în mână și o întrebă:

— Doamnă, ați ieșit să călăriți pe calul dumneavoastră?

Și pe dată stropi cu noroi ghetele lustruite ale unui trecător.

— Nătăräule! tipă trecătorul, furios.

Gavroche își scoase nasul din șal:

— Domnul se plângă de cineva?

— De tine — se răstă trecătorul.

— Biroul s-a închis — zise Gavroche — nu se mai primesc petiții!⁴

Trecând prin fața unei porți, văzu o mică cerșetoare, de vreo treisprezece-paisprezece ani, care tremura de frig.

— Sărmănică! N-are nimic pe ea! Ține, ia-l! zise el.

Și, scoțându-și șalul cel călduros, îl aruncă pe umerii slabii ai micuței cerșetoare.

Fetița îl privi înmărmurită și primi darul fără să spună un cuvânt. Gavroche însă se zgribuli acum și mai amarnic din pricina frigului. Tocmai în acest timp, ploaia, care contenise, se porni din nou.

— Ce îndrăzneală, iar plouă! strigă Gavroche. Asta nu-mi mai place! Dar la urma urmelor, atâtă pagubă! adaugă el, privind cum cerșetoarea se înfășura în șal. Cel puțin ei o să-i fie cald ca într-un cojoc!

⁴ petiție — expunere scrisă adresată de o persoană sau de un grup de persoane unei instituții, unei organizații, unei autorități, în care se formulează o cerere, o revendicare, un punct de vedere etc.